

Hoe regel ik in het bestemmingsplan de bescherming van een plattelandswoning tegen geur van veehouderijen?

Vraag

Hoe regel ik de plattelandswoning in het bestemmingsplan?

Antwoord

U kunt de woning herbestemmen. Dan is bewoning door derden mogelijk, zonder dat de woning beschermd moet worden tegen de geurhinder van de voormalige eigen stallen.

Achtergrond

Bedrijfswoningen bij de eigen veehouderij krijgen geen bescherming tegen geur van de eigen stallen. Want: de [Wet milieubeheer](#) beschermt alleen de omgeving van de inrichting - dus alles dat geen onderdeel uitmaakt van de inrichting.

Met de komst van de [Wet Plattelandswoningen](#) (op 1 januari 2013) en de [reparatie van het Activiteitenbesluit](#) (op 1 maart 2014) kunt u regelen dat ook voormalige bedrijfswoningen geen bescherming meer krijgen tegen geur van de eigen veehouderij. Bedrijfswoningen van landbouwinrichtingen waarin burgers wonen, blijven onderdeel van de inrichting, zolang ze zijn bestemd als bedrijfswoning. De bestemming is bepalend. Maar: bewoning door derden is dan in strijd met het bestemmingsplan. Om bewoning door derden mogelijk te maken, kunt u deze woning herbestemmen.

Hoe?

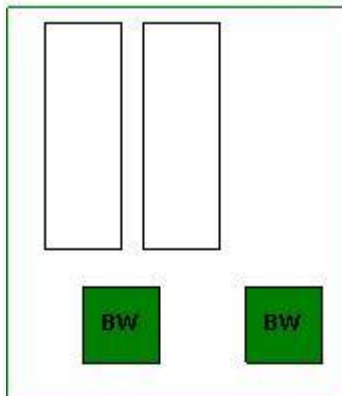
Er zijn twee mogelijkheden om de woning te herbestemmen:

- De woning bestemmen als voormalige bedrijfswoning. Deze woning is dan als onderdeel van de veehouderij, maar derden mogen erin wonen en de woning krijgt geen bescherming tegen de veehouderij.
- De woning bestemmen als burgerwoning. Deze woning krijgt volledige bescherming tegen de veehouderij, waarbij de woning eerst hoorde.

In het plaatje staan de mogelijkheden in het bestemmingsplan:

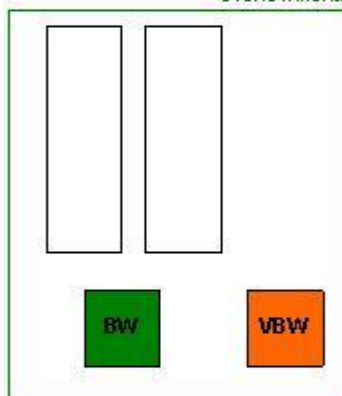
BW = Bedrijfswoning
VBW = Voormalige Bedrijfswoning
W = Burgerwoning

Grens inrichting

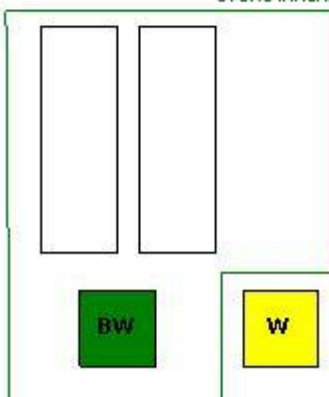
- Bedrijfswoningen onderdeel inrichting, dus niet beschermd tegen eigen stallen.
- Bewoning door derden niet toegestaan in bestemmingsplan

Grens inrichting

- Voormalige Bedrijfswoning onderdeel inrichting, dus niet beschermd tegen eigen stallen.
- Bewoning door derden wel toegestaan in bestemmingsplan

Grens inrichting

- Woning geen onderdeel inrichting, dus beschermd tegen "eigen" stallen.
- Bewoning door derden wel toegestaan in bestemmingsplan

Wanneer u de woning in het bestemmingsplan tot burgerwoning bestemt, moet u in ieder geval beoordelen of er een goed woon- en leefklimaat is en of de veehouder niet zijn belangen wordt geschaad.

Jurisprudentie

Op 4 februari 2015 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak in uitspraak [201306630/5/R3](#), Weert, uitgesproken dat de Wet plattelandswoningen niet overeenind bleef voor luchtkwaliteit, omdat sprake was van strijd met de Europese richtlijn 2008/50/EG luchtkwaliteit. Deze uitspraak heeft geen gevolgen voor de beoordeling van geur van veehouderijen, omdat de Richtlijn daar niet op ziet.

In ABRvS nr. [201109822/1/R3](#) van 24 juli 2013, Someren, was de Wet plattelandswoningen bij het vaststellen van het bestemmingsplan nog niet in werking getreden. Een bedrijfswoning krijgt de bestemming plattelandswoning: de gemeente had deze bedrijfswoning (aan de [locatie 5]) herbestemd als plattelandswoning. Deze woning maakte deel uit van de intensieve veehouderij van [appellant sub 3] en [belanghebbende A].

De rechter oordeelde dat deze woning geen bescherming kreeg, omdat de woning planologisch deel uitmaakte van de inrichting - ook woonde er feitelijk een burger in. "6.3.4. *Over de te verwachten geurhinder als gevolg van die inrichting ter plaatse van de woning aan de [locatie 5] overweegt de Afdeling als volgt. Onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 8 juli 2009 in zaak nr. 200806627/1/H1 wordt overwogen dat uit de bewoordingen en de strekking van de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: Wgv) volgt dat alleen geurgevoelige objecten die geen onderdeel uitmaken van een inrichting voor bescherming ten opzichte van die inrichting in aanmerking komen.*

Onder verwijzing naar haar uitspraak van 20 april 2011 in zaak nr. 201007899/1/H1, overweegt de Afdeling voorts dat de aanduiding als plattelandswoning niet met zich brengt dat de woning aan de [locatie 5] moet worden aangemerkt als burgerwoning. Deze agrarische bedrijfswoning blijft immers in planologisch opzicht deel uitmaken van het bijbehorende agrarische bedrijf. Ook gelet op artikel 4, lid 4.1, onder 6, van de planregels dient een woning met de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch - plattelandswoning" in het thans voorliggende bestemmingsplan planologisch te worden gelijkgesteld aan een bedrijfswoning.

De raad heeft zich in dit verband terecht op het standpunt gesteld dat deze agrarische bedrijfswoning, die op hetzelfde perceel staat als de intensieve veehouderij van [appellant sub 3] en [belanghebbende A] en als burgerwoning wordt gebruikt, geen bescherming toekomt op grond van de Wgv ten aanzien van die veehouderij en dat het gebruik van deze woning als burgerwoning de exploitatiemogelijkheden van die veehouderij niet belemmert."

Voor het aspect geluid vernietigde de Afdeling het besluit. Wel keek ze of de rechtsgevolgen in stand konden blijven, omdat inmiddels de Wet plattelandswoningen in werking was getreden. De Afdeling zegt:

"6.4.1. Ingevolge de wijzigingswet zijn onder meer de artikelen 1.1a en 2.14 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo), en artikel 11.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer in die zin gewijzigd dan wel toegevoegd dat voor de mate van bescherming die een woning op grond van deze wetten toekomt tegen omliggende agrarische bedrijven niet langer het feitelijk gebruik, maar de planologische status bepalend is. Voorts wordt ten gevolge van de wijzigingswet in voornoemde wetten onder "plattelandswoningen" agrarische bedrijfswoningen verstaan die tevens door derden mogen worden bewoond en die niet worden beschermd tegen milieugevolgen van het bijbehorende bedrijf. De woning op het perceel aan de [locatie 5] is in planologische zin een bedrijfswoning en maakt deel uit van de intensieve veehouderij van [appellant sub 3] en [belanghebbende A]. Gelet hierop geniet deze woning sinds de inwerkingtreding van de wijzigingswet geen bescherming tegen de milieubelasting van het bedrijf van [appellant sub 3] en [belanghebbende A]."

In [LJN: BY7529](#), Rechtbank 's-Hertogenbosch van 19 december 2012 zei de rechtbank: "De rechtbank is van oordeel dat een feitelijk en juridisch afgesplitste agrarische bedrijfswoning kan worden bewoond als burgerwoning op basis van het overgangsrecht. Deze woning geniet bescherming tegen de milieuhinder van het naastgelegen agrarisch bedrijf ook al is de woning in het geldende bestemmingsplan als bedrijfswoning bij dit agrarisch bedrijf bestemd.

Partijen hebben op zitting aangegeven in te stemmen met een aanduiding van de woning als voormalige agrarische bedrijfswoning in de zin van het per 1 januari 2013 geldende artikel 1.1a van de Wabo.

Ingevolge de Wet plattelandswoningen is daartoe een nader besluit noodzakelijk. De rechtbank ziet hierin aanleiding verweerder in de gelegenheid te stellen het gebrek te herstellen door middel van het nemen van een nieuw besluit [...]."

Let op: De Wet Plattelandswoningen en de reparatie van het Activiteitenbesluit heeft géén invloed op het toetsen van geur op de bedrijfswoning van een **andere** veehouderij. Dus op de toepassing van [artikel 3 lid 2 Wet geurhinder en veehouderij](#) (Wgv) (voormalige bedrijfswoningen van op of na 19 maart 2000) en [artikel 14 lid 2 Wgv](#) (ruimte-voor-ruimte woningen). En op de toepassing van de geurvoorschriften van het Activiteitenbesluit ([artikel 3.115](#) en verder). In de Wgv staat expliciet dat de bepalingen over plattelandswoningen niet van toepassing zijn op deze artikelen (met [artikel 2 lid 3 Wgv](#)). Dat staat voor het Activiteitenbesluit in [artikel 1.3c](#).

Nadat de Afdeling op 4 februari 2015 een belangrijke uitspraak heeft gedaan over plattelandswoningen in relatie tot de luchtkwaliteit, heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu aangegeven om na te gaan wat de gevolgen hiervan zijn voor de praktijk. In haar [brief van 2 juli 2015](#) heeft de Minister een update gegeven.

Uitspraak 4 februari 2015

Op [4 februari 2015](#) heeft de Afdeling geconcludeerd dat ook ter plaatse van [plattelandswoningen](#) de luchtkwaliteit moet worden beoordeeld. Dit kan voor de praktijk aanzienlijke gevolgen hebben. Dit is met name aan de orde in geval van het planologisch toestaan van een plattelandswoning bij een pluimveehouderij, aangezien pluimveehouderijen over het algemeen een hoge emissie van fijnstof hebben.

In haar [brief van 27 maart 2015](#) heeft de Minister een eerste reactie gegeven op voornoemde uitspraak van de Afdeling. In haar brief van 2 juli 2015 heeft zij een update gegeven.

Gevolgen voor praktijk

Om een goed beeld te verkrijgen van de gevolgen voor de praktijk, heeft Royal Haskoning DHV in opdracht van het ministerie geïnventariseerd in welke gebieden (gemeenten) overschrijdingen kunnen optreden van de grenswaarden voor fijnstof, en een inschatting gemaakt hoeveel potentiële plattelandswoningen zich in deze gebieden bevinden. Op basis hiervan is de inschatting gemaakt dat er ongeveer 100-200 (potentiële) plattelandswoningen zijn waar sprake kan zijn van een overschrijding van de grenswaarde voor fijnstof (10-20 gemeenten). Deze aantallen hebben betrekking op veehouderijen waar het risico bestaat op overschrijding van een grenswaarde voor fijnstof in de bestaande situatie of de situatie na bedrijfsuitbreiding.

De Minister geeft in haar brief vervolgens aan dat een overschrijding niet altijd een belemmering behoeft te vormen voor de beoogde ontwikkeling, omdat de Wet milieubeheer enige ruimte geeft voor ontwikkelingen waarbij de luchtkwaliteit per saldo niet verslechtert of waarbij "niet in betekenende mate" (hierna: NIBM) wordt bijgedragen aan de concentraties. Voorts geeft de Minister aan dat veehouderijen bij uitbreiding "sowieso maatregelen moeten treffen om de emissies te beperken op grond van het toekomstige Besluit emissiearme huisvestingssystemen landbouwhuisdieren".

Deze overwegingen van de Minister behoeven echter nuancering. In de eerste plaats merk ik daartoe op dat sinds 22 maart 2013 in de Regeling NIBM (artikel 5a gelezen in samenhang met bijlage 5) enkele gebieden zijn aangewezen, waarin de NIBM-grondslag niet meer van toepassing is op veehouderijen die meer dan 800 kg fijnstof per jaar emitteren. Het betreft gebieden gelegen in de gemeenten Asten, Nederweert, Deurne en een gebied in delen van de gemeenten Barneveld, Ede, Renswoude en Scherpenzeel.

In de tweede plaats merk ik op dat in het nieuwe [Besluit emissiearme huisvesting](#) weliswaar maximale grenswaarden voor, kort gezegd, de emissie van ammoniak en fijnstof zijn opgenomen, maar de maximale emissiewaarden voor fijnstof zijn alleen van toepassing op de hoofdcategorie kippen en de diercategorie vleeskalkoenen en vleeseenden.

Europese context

Dat ook ter plaatse van plattelandswoningen de luchtkwaliteit moet worden beoordeeld, volgt uit de Europese Richtlijn luchtkwaliteit. Of er mogelijkheden zijn voor een oplossing, dient dus op Europees niveau te worden gezocht. Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling heeft de Minister de

Europese richtlijnen en de wijze van implementatie nader onderzocht op mogelijkheden tot een uitleg waarbij geen beoordeling van de luchtkwaliteit zou hoeven plaats te vinden bij een plattelandswoning. Daarbij is bekeken of er in het verlengde daarvan mogelijkheden zijn tot 'reparatie' van de Wet plattelandswoningen.

Omdat de Europese Richtlijn luchtkwaliteit en de Europese arbo-richtlijn geen specifieke bepalingen bevatten over het beoordelen van de luchtkwaliteit bij voormalige agrarische bedrijfswoningen (plattelandswoningen), moet worden uitgegaan van de hoofdregel in de Richtlijn luchtkwaliteit dat de luchtkwaliteit in alle zones en agglomeraties dient te worden beoordeeld, met uitzondering van de in de richtlijn genoemde situaties. Een dergelijke situatie doet zich in geval van plattelandswoningen echter niet voor. Voor een nadere toelichting op de Richtlijn luchtkwaliteit verwijs ik u naar mijn [artikel](#) over de uitspraak van de Afdeling van 4 februari 2015.

Op grond van de Richtlijn luchtkwaliteit is het feitelijk gebruik bepalend, en niet – zoals in de Wet plattelandswoningen – de juridische bestemming. Een reparatie van de wetgeving is daardoor niet mogelijk, omdat deze in strijd zou raken met de Richtlijn luchtkwaliteit. De Minister heeft dan ook geen aanknopingspunten gevonden voor een andere uitleg van de richtlijn, die meer ruimte zou bieden voor het niet beoordelen van de luchtkwaliteit bij plattelandswoningen.

Vervolg

De Minister laat een vergelijkende analyse uitvoeren waarin wordt onderzocht hoe andere landen in Europa omgaan met voormalige agrarische bedrijfswoningen en bijbehorende problematiek in het kader van de Richtlijn luchtkwaliteit. Tot slot geeft zij aan alles in het werk te stellen om zoveel mogelijk onnodige juridische belemmeringen weg te nemen om zo ontwikkelingen op het platteland mogelijk te maken en decentrale overheden in staat te stellen goede ruimtelijke en planologische afwegingen te maken. Tegen de achtergrond van een goed woon- en leefklimaat kan het vanuit het oogpunt van goede ruimtelijke ordening minder gewenst zijn om bewoning door derden in voormalige agrarische bedrijfswoningen toe te staan in gebieden met een hoge milieubelasting.

Naar mijn mening dient er vooralsnog van te worden uitgegaan dat het planologisch mogelijk maken van een plattelandswoning bij een veehouderij moet worden voorkomen wanneer er sprake is van een overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen en/of wanneer de bijbehorende veehouderij hierdoor kan worden belemmerd in haar uitbreidingsmogelijkheden. Ook wanneer de veehouderij in de toekomst nog wel zou kunnen uitbreiden, maar daartoe bovenwettelijke maatregelen zou moeten nemen vanwege het planologisch mogelijk maken van een plattelandswoning, is naar mijn mening volstrekt onwenselijk. Immers worden dan, zonder enige grondslag, de kosten van de bovenwettelijke maatregelen volledig op het spreekwoordelijke bordje van de veehouder geschoven.